

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

PROGRAMACIÓN DIDÁCTICA DE LINGUA E LITERATURA GALEGAS

IES CASTRO DE BARONCELI
CURSO 2022-23

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

LINGUA E LITERATURA GALEGAS: 1º ESO A, 1º ESO B; 2º ESO A, 2º ESO B; 3º ESO A, 3º ESO b, 4º A ESO . REFORZOS 1º ESO A , 1º ESO B.					
Cd. centro	32016790	Centro	IES CASTRO DE BARONCELI	Concello	VERÍN
Departamento	LINGUA E LITERATURA GALEGAS				
PROFESORAS DO DEPARTAMENTO	BENITA PÉREZ GARCÍA (XEFA DE ESTUDOS . 3º ESO A, 3º ESO B, 4ºA ESO, LATÍN 4º A). HELENA PRADA VILLARINO (1º A-B ESO, 2ºA B- E REFORZOS DE LINGUA GALEGA . XEFA DE DEPARTAMENTO).				
CURSO	2022-2023				

HELENA PRADA VILLARINO

1. LIMIAR

Quen subscribe esta programación é Xefa do Departamento de Lingua galega e literatura HELENA PRADA VILLARINO no Centro Público IES CASTRO DE BARONCELI, ubicado Verín; impartindo, durante o presente curso académico, a materia de Lingua Galega e Literatura en 1º ESO A-B, 2ºA-B e OS REFORZOS de Lingua Galega .

A lingua apréndese non para falar, ler ou escribir sobre a lingua, senón para falar, ler e escribir sobre emocións, afectos e aventuras, sobre o mundo, como medio das relacións interpersoais e recoñecemento da alteridade, motor do noso pensamento e das nosas reflexións, e porta de acceso ao coñecemento. Neste marco, a formación lingüística no contexto escolar é un instrumento para a equidade, xa que debe facilitar os medios necesarios para comunicar no ámbito educativo e na vida profesional e social, nomeadamente en contextos formais e educativos, ademais de sensibilizar cara a usos creativos e lúdicos das linguas, e achegar ao patrimonio literario e cultural que estas propician.

O Consello de Europa, a través de sucesivos proxectos, está comprometido nunha política lingüística dirixida a protexer e desenvolver a herdanza lingüística e a diversidade cultural de Europa como fonte de enriquecemento mutuo, así como a facilitar a mobilidade persoal dos seus cidadáns e das súas cidadás, e o intercambio de ideas. O Marco Común Europeo de Referencia para as Linguas (MCER), publicado en 2001, é un documento de particular transcendencia, non só como ferramenta práctica para propiciar a reflexión sobre o ensino das linguas e a transparencia de cursos, programas e titulacións entre os estados e dentro deles, senón tamén polo recoñecemento da competencia plurilingüe e intercultural, que transcende o concepto de multilingüismo, no seu día piar dos enfoques das políticas lingüísticas máis abertas ao recoñecemento da diversidade. Hoxe, o MCER constitúe unha referencia para proxectos e documentos clave do Consello de Europa, como a “Guía para a elaboración e posta en marcha de currículos para unha educación plurilingüe e intercultural” (2010), na que se desenvolve a noción de plurilingüismo como eixe dun enfoque centrado na rede de relacións entre distintas linguas e culturas. Nesta mesma liña, enmárcanse o informe do Foro Intergubernamental Europeo “O dereito dos estudantes á calidade e á equidade en educación. O papel das competencias lingüísticas e interculturais”, mantido en Xenebra en novembro 2010, e a Conferencia intergubernamental “Calidade e inclusión en educación: o papel único das linguas”, mantida en Estrasburgo en setembro de 2013. En ambos os foros europeos, recoñécese a

importancia da competencia lingüística e da circulación de competencias entre as linguas para lograr un maior dominio da linguaxe, clave para a inclusión social e o éxito escolar.

En definitiva, estas materias lingüísticas perseguen o obxectivo último de contribuír á formación de cidadáns e cidadás cunha competencia comunicativa que lles permita interactuar satisfactoriamente en todos os ámbitos que forman e van formar parte da súa vida. Isto esixe unha reflexión sobre os mecanismos de usos orais e escritos da súa propia lingua, e das outras linguas que estudan e coñecen, e a capacidade de interpretar e valorar o mundo, de formar as súas opinións, propias, claras e fundamentadas, e de gozar, a través da lectura crítica de obras literarias.

A materia de Lingua Galega e Literatura preséntase, en todos os cursos das etapas de educación secundaria obrigatoria e de bacharelato, estruturada en cinco bloques, o que non debe implicar que a actividade docente se corresponda con esta ordenación, senón que, pola contra, se deben producir múltiples conexións entre todos eles.

O bloque 1, “Comunicación oral. escoitar e falar” atende ao uso oral da lingua, e este é obxecto de observación e de análise para recoñecer as normas que rexen o intercambio comunicativo, para observar as estratexias que usan os/as falantes para se comunicar satisfactoriamente, así como as que empregan para comprender ou para producir mensaxes orais. Non obstante, este bloque incide, sobre todo, na necesidade de que o alumnado galego teña modelos de fala adecuados e poida pór en práctica a súa lingua dentro da aula en contextos formais e informais. A realidade sociolingüística de cada centro docente determinará a atención que o profesorado deberá dedicar na aula a este bloque, para que o alumnado poida cumprir adecuadamente cos estándares de aprendizaxe descritos.

O bloque 2, “Comunicación escrita. Ler e escribir” ocúpase da comprensión e a produción escrita. O alumnado debe ser quen de entender textos de diferente complexidade e xénero, e extraer as ideas explícitas e implícitas no texto co fin de elaborar o seu propio pensamento crítico e creativo. Comprender un texto implica pór en marcha unha serie de estratexias de lectura que deben practicarse na aula e proxectarse a todas as esferas da vida e a calquera tipo de lectura: ler para obter información, para aprender a propia lingua e por pracer. Igualmente, a produción escrita significará procurar para cada situación o tipo de texto, adecuando, planificando e redactando, atendendo a aspectos diversos, e revisando a escrita final.

O bloque 3, “Funcionamento da lingua” integra contidos relacionados co código e a súa organización, e responde á necesidade de reflexión sobre a propia lingua, coa finalidade de servir de base para o seu uso correcto, afastándose da pretensión de utilizar os coñecementos lingüísticos como fin en si mesmo.

O bloque 4, “Lingua e sociedade” céntrase na necesidade de que o alumnado coñeza, explique e valore o plurilingüismo como unha situación habitual e enriquecedora para todos os individuos. Do mesmo xeito, incídese na identificación e superación dos prexuízos e na pertinencia de que o alumnado recoñeza e empregue termos sociolingüísticos precisos.

O bloque 5, “Educación literaria” asume o obxectivo de facer dos alumnos e as alumnas lectores e lectoras competentes, con implicación nun proceso de formación de lectura que continúe ao longo de toda a vida. Ademais, o

alumnado achegarase á historia da literatura galega, así como ás súas obras e aos seus autores e as súas autoras máis salientables, e recoñecerá a vinculación destes produtos literarios coa historia de Galicia.

O tratamento de todos estes contidos ten que abordarse desde unha óptica competencial, valorando as relacións que cada un ten coas competencias clave, que aparecen especificadas, a partir dos estándares de aprendizaxe avaliáveis, neste currículo.

A avaliación terá que ser coherente coa diversidade de contidos traballados e, daquela, ter en conta os contidos abordados nos cinco bloques en que se estrutura este currículo. Do mesmo xeito, deberá ser unha avaliación competencial, que teña en conta a relación que se establece no currículo entre os estándares de aprendizaxe detallados en cada bloque, coas competencias clave.

Cómpre ter en conta que, ó igual que en cursos anteriores, os Departamentos de Lingua e Literatura Galega e de Lingua e Literatura Castelá chegaron a determinados acordos coa finalidade de non repetir contidos e gañar tempo para dedicarse, con maior profundidade, a outros aspectos da programación. Deste xeito, os contidos relacionados coa análise sintáctica serán impartidos polo departamento de castelán en 3º de ESO; traballando máis polo miúdo neste nivel a tipoloxía textual na materia de galego.

2.LEXISLACIÓN. O MARCO LEGAL.

CURSO 2º E 4º DA ESO 2022-23

A presente programación foi elaborada tendo en conta o actual contexto legislativo en que se sitúa a práctica docente. A seguir as disposicións legais vixentes:

1.
Lei Orgánica 8/2013, do 9 de decembro, para a Mellora da Calidade Educativa(LOMCE).
2.
Decreto 86/2015, do 25 de xuño que establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.
3.
Orde ECD/65/2015, do 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato.
4.
Resolución do 27 de xullo de 2015, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a implantación do currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia.

5.

Tamén se tiveron en conta os criterios emanados do Proxecto Curricular e do Proxecto Educativo do Centro, da CCP, das decisións de carácter xeral adoptadas polo Departamento e, finalmente, da experiencia didáctica acumulada.

3.CONTEXTUALIZACIÓN

No Proxecto Educativo descríbense as características do centro, do alumnado e do entorno; delas, consideramos que as seguintes teñen unha maior incidencia na práctica educativa e, polo tanto, témolas presentes á hora de elaborar a presente programación:

Entre as finalidades educativas que se recollen no PE, establecidas en función das características do alumnado, figuran: “potenciar a utilización das novas tecnoloxías como recurso educativo” e “fomentar o interese pola lectura, a través do uso da biblioteca, club de lectura, proxecto lector...”; deste xeito, como se detallará máis adiante, realizaranse actividades en liña, empregárase un blog para impartir as clases, o alumnado elaborará traballos e proxectos empregando as TIC...; por outro lado, como tamén se especificará máis adiante, proporase unha serie de lecturas para cada curso.

Tamén se contemplan no PE os obxectivos tendentes a lograr a normalización lingüística; entre eles: “evitar que o galego se converta nunha lingua recesiva ó entrar en contacto co castelán” e “fomentar a valoración da cultura propia, como base da que partir para o coñecemento e valoración das outras; para contribuír á consecución destes obxectivos, proporanse, como temáticas para algúns dos traballos e proxectos que realizará o alumnado, a análise dos aspectos sociolingüísticos do entorno, a reflexión sobre a propia práctica lingüística, a reflexión sobre os prexuízos lingüísticos, a investigación de aspectos diversos da cultura galega...

A elaboración destes traballos e proxectos ós que acabamos de facer referencia implica que o alumnado debe tomar decisións, organizarse... (especialmente no caso dos proxectos, que serán realizados polo conxunto do grupo), o que dá resposta ó obxectivo de: “desenvolver a capacidade para aprender a aprender, o que require autonomía, planificación, toma de decisións e asumir responsabilidades”, recollido no PE, como un dos obxectivos da ESO no que se debe incidir, dadas as características do contexto.

4. METODOLOXÍA DIDÁCTICA

A Lei de Educación actual está baseada nun modelo construtivo, onde o alumno/a constrúe e participa das aprendizaxes, sistémico, tendo en conta o ámbito familiar, social, e levarase a cabo mediante unha metodoloxía activa, participativa e dinámica; combinando procesos indutivos e dedutivos. Partindo así de principios fundamentais como a funcionalidade, a interactividade, aprender a aprender (para lograr unha certa autonomía), mediación, flexibilidade, individualización (tomando medidas especiais como a atención á diversidade que se pón de manifesto con agrupamentos específicos, ACIS...).

Tendo en conta o dito anteriormente e, entendendo a actividade como forma de realizar experiencias de aprendizaxe, podemos considerar esta clasificación dependendo da finalidade que busquemos e sempre atendendo ás carencias coas que se pode atopar o alumno/a.

Xa que logo, faremos actividades de coñecementos previos, para coñecer a priori, o grao de coñecemento do alumnado sobre temas, erros...
Actividades de desenvolvemento e consolidación, para ir comprobando o nivel de asimilación e progresión do alumnado verbo dos contidos explicados.
Actividades de reforzo, para os que non adquiriron suficientemente os coñecementos traballados.

Actividades de ampliación, destinadas ao alumnado que realizara satisfactoriamente e con rapidez as actividades propostas.
Estas tres últimas serían específicas de atención á diversidade, xa que poñen de manifesto os distintos ritmos cos que nos imos atopar nunha clase tendo como referencia as anteriores.

A área de Lingua Galega e Literatura é unha materia das denominadas instrumentais, polo que no traballo de aula o docente manexa dous obxectivos fundamentais: a consecución de obxectivos curriculares a través dos contidos de currículo e o desenvolvemento de habilidades que favorezan a aprendizaxe dos alumnos e alumnas noutras áreas.

Neste proceso é necesario o adestramento individual e o traballo reflexivo de procedementos básicos da materia: a comprensión oral e lectora, a expresión oral e escrita e a argumentación que son, obviamente, extrapolables a outras áreas e contextos de aprendizaxes.

Nalgúns aspectos da área, fundamentalmente naquelas que perseguen as habilidades de comunicación entre iguais e o desenvolvemento da expresión e comprensión oral.

Sempre temos que destacar, que o noso Departamento funciona en conxunto co Departamento de Lingua e Literatura Española, para non perder o tempo dando os dous Departamentos o mesmo, senón complementando o temario e as tarefas.

5. ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN LECTOR (ELEMENTOS TRANSVERSAIS)

Proposta de actividades:

HORA DE LER: na aula, 15 minutos á semana todo o IES á mesma hora estará lendo un libro. Cada alumno escollerá o que queira, sempre baixo a titoría do profesor/a. Levamos varios anos realizando esta actividade esta actividade no IES, tendo un resultado moi produtivo, dado que chegamos a un punto no que uns alumnos/as recomentan lecturas aos seus compañeiros.

Esta hora vai rotando, de forma que a primeira semana do curso é á primeira hora, a segunda semana á segunda e así sucesivamente.

Hai que ter en conta que a hora de ler non supón máis que quince minutos dunha hora de clase ao día. Hai anos que o noso instituto fai esta actividade e funciona moi ben. O número de libros solicitados na biblioteca aumentou moito dende que se puxo en practica a hora de ler.

FICHAS DE RECOMENDACIÓN FEITAS POLO ALUMNADO SOBRE LIBROS DA BIBLIOTECA:

Nunha hora de clase, o/a profesor/a acompaña ao alumnado á Biblioteca, para que cada quen elixa un libro. Cada alumno/a poderá cambiar de libro, se non lle agrada, durante os dous días seguintes. Rematado ese prazo, terá que ter decidido cal é a obra que vai ler nun prazo máximo de quince días. Durante ese período de tempo, nas horas que se adiquen á lectura, o alumnado levará á aula o seu libro e realizará unha lectura individual. Ao finalizar o tempo pactado previamente, tamén na hora de clase, cada alumno/a cubrirá dúas fichas iguais: unha para el/ela, outra para o profesor/a. Na ficha poderían aparecer os seguintes datos:

- . TÍTULO:
- . AUTOR/A:
- . EDITORIAL:
- . DATA DE COMEZO DA LECTURA:
- . DATA DE REMATE DA LECTURA:
- . CONSEGUICHES LER A OBRA COMPLETA? SI NON
- . RESUME NUNHA FRASE DE QUE TRATA A OBRA: (Exemplo: As aventuras dunha nena durante un verán / Os pensamentos que Artur ten cando os seus pais se separan).
- . RECOMENDARÍAS ESTE LIBRO AOS TEUS COMPAÑEIROS/AS? SI NON
- . POR QUE?

Estas fichas serven para que tanto o alumno/a coma o profesor/a leven conta do progreso no hábito de lectura.

ROTACIÓN DUN LIBRO SOBRE A AULA

- Outra posibilidade é que un só libro rote pola aula. Comeza un a ler; cando decida, pásalle o libro a outro/a e así sucesivamente. O/A profesor/a tamén entra na rolda. Debemos tentar que todos/as entren nela.

Outras actividades:

Ler e comprender:

- Despois de seleccionar con tento un relato, o/a profesor/a le en alto na aula, pedindo unha máxima concentración por parte do alumnado. Despois, de forma oral e entre todos/as, farase un comentario da lectura seguindo as pautas que marque o profesor/a. Exemplo: “Por que credes que o personaxe tal dixo isto?/ Que vos pareceu o final? Podería haber outro?”.

- Igual que o anterior, mais desta vez, a segunda parte da actividade (comprensión do texto) realízase por escrito. Unha posibilidade é que sexa un cuestionario tipo test no que o/a profesor/a sinala tres respostas incorrectas e unha correcta, en cada pregunta. Exemplo: “Onde se desenvolve esta historia?: A nun país imaxinario; B nunha cidade de Galicia; etc.”.

- Se o relato, poema, escena teatral... é breve, pódese tentar esta actividade: trala primeira lectura, o/a profesor/a advirte que vai volver ler o mesmo texto pero con 5 diferenzas con respecto á primeira lectura. Cada alumno/a anotará no seu caderno as diferenzas detectadas. Despois exporase na aula. Este é un exercicio que fomenta a atención e concentración.

- Semellante á actividade anterior, mais na segunda lectura, en vez de introducir 5 diferenzas, *borramos* certas palabras ou expresións, provocando espazos baleiros na lectura que o alumnado terá que encher no seu caderno. Malia que este exercicio, igual que o outro, podería realizarse con textos escritos, é interesante tamén que se leve a cabo de xeito oral: a maioría das clases baséanse na oralidade e un número importante de alumnos/as amosan dificultades de concentración, atención e entendemento ante o discurso oral.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

Tomamos como referencia o libro de texto citado na bibliografía.

AVALIACIÓN INICIAL: 27Setembro. Este curso dado que comezamos as aulas o día 8 de setembro decidimos adiar a avaliación inicial.

AVALIACION 1ª: 20 NOVIEMBRE: Unidades: 1-3.

2ª AVALIACIÓN: 19 DE MARZO unidades 4-6

3ª AVALIACIÓN: 21 DE XUÑO: unidades 7-9

Os días restantes ata a final de curso dedicaranse a dar aulas para poder recuperar a materia polo alumnado suspenso.

OUTROS ELEMENTOS TRANSVERSAIS TRABALLADOS DURANTE O CURSO

- Educación moral e cívica.
- Educación viaria.
- Educación para a saúde.
- Educación para o consumo.
- Educación para a non-discriminación por razón de sexo, raza, relixión...
- Educación sexual.
- Educación para a paz.
- Educación ambiental.
- Educación para a diversidade intercultural.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

1. Realización de actividades ofertadas polo Concello de Verín (Concurso de poesía Carlos Caneiro...)
2. Asistencia a conferencias de autores/as lidos/as durante o curso.
3. Asistencia ao *Correlingua*.
4. Conmemoración de diferentes datas ao longo do curso: En novembro; Día da Muller Traballadora; Día do Libro; Semana das Letras Galegas...
5. Participación no Concurso Literario do Centro que, dende hai anos, convoca o Departamento de Lingua Galega e Literatura con notable éxito.
6. Participación nas numerosas actividades que organiza Normalización Lingüística, entre elas cabe destacar a Romaría Popular que facemos

todos os anos e a dedicación dunha aula a un personaxe xenlleiro da nosa comarca.

7. Segundo sexa a oferta do Auditorio de Verín, iremos ver as obras que nos as profesoras consideren fructíferas para o alumnado.

2º ESO

COMPETENCIAS

Dentro das competencias xerais para este nivel da ESO e, en particular, para Lingua galega, traballarase especialmente aquelas que fan referencia á **comunicación lingüística**, á **expresión cultural e artística** (literaria), á **autonomía e iniciativa persoal**, e a social e cidadá, sen renunciar ao coñecemento e interacción co mundo físico en colaboración con outras áreas, así como a de **aprender a aprender** coa axuda das ferramentas dixitais e matemática.

OBXECTIVOS

Os mínimos que se esixirán, orientados ao logro das competencias básicas serán os seguintes:

1. Saber sintetizar oralmente e por escrito o sentido global de diversos tipos de textos, orais ou escritos, diferenciando as ideas principais das secundarias.
2. Participar en galego en diversas situacións comunicativas, individual ou colectivamente.
3. Elaborar diferentes tipos de textos escritos: expositivos, narrativos, descritivos, etc. con corrección.
- 4.

Coidar a orde, claridade e presentación dos escritos. Tamén integrar as normas ortográficas morfosintácticas e léxicas.

5.

Producir textos orais e escritos relacionados cos distintos medios de comunicación e, en particular, a prensa escrita.

6.

Saber utilizar o vocabulario que conforma os campos léxicos adecuados á súa idade.

7.

Utilizar a lingua galega con fluidez e normalidade nos diferentes contextos comunicativos.

8.

Responder con corrección as cuestións explicadas na clase sobre morfoloxía e sintaxe.

9.

Coñecer os conceptos básicos da historia da lingua e da realidade sociolingüística.

10.

Identificar aqueles autores e aquelas obras máis relevantes da literatura galega moderna.

11.

Analizar e comentar textos (ou fragmentos de textos) literarios pertencentes aos distintos xéneros.

12.

Partindo das propias ideas e experiencias producir textos de intención literaria.

13.

Ter o caderno de clase ao día e ben presentado.

14.

Comentar oralmente ou por escrito os libros de lectura obrigatoria demostrando a súa lectura.

CONTIDOS TEMPORALIZADOS: Tomamos como referencia o libro de texto de Xerais. Dado que este curso non houbo por primeira vez exames de setembro, as clases presenciais comezaron o 8 de setembro.

1ª AVALIACIÓN : Setembro-desembro: Unidades: 1-3.

2ª AVALIACIÓN: Xaneiro-marzo: unidades :4-6.

3ª AVALIACIÓN: Abril- 6 de xuño: unidades 7-9.

AVALIACIÓN FINAL 21 de xuño.

MEDIDAS DE ATENCIÓN Á DIVERSIDADE:

Fichas de reforzo e ampliación no caderno de Tratamento da diversidade.

Fichas de comprensión lectora e comentario en Lecturas complementarias.

- Ficha do Material complementario para o desenvolvemento das competencias básicas.

FOMENTO DA LECTURA

- Selección de textos literarios de distintos xéneros.

FOMENTO DAS TIC .

Aprendizaxe e utilización da Aula Virtual, dos correos electrónicos, do correcto uso de Internet, da busca e formación de Blogs.....

EDUCACIÓN EN VALORES

Coidado na planificación e execución dos propios textos, revisión e autocorrección.

Valoración crítica dos textos periodísticos.

- Valoración da importancia do xogo e do respecto das normas.
- Interese polo enriquecemento do vocabulario.
- Interese por participar activamente nas actividades orais e grupais.

ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

As actividades ao longo do curso versarán sobre temas de actualidade e da vida cotiá do alumnado trasladadas ao plano da expresión oral e escrita (redaccións, informes, debates,etc), neste caso referidas a actividades complementarias.

Espazo á parte ocuparano as actividades extraescolares que consistirán, fundamentalmente, en presentación de libros polos seus autores, viaxes a puntos de interese que pola súa historia, tradición ou interese cultural contribúan á mellora na adquisición das competencias básicas .

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar						
de e h l ñ	B1.1. Comprensión, interpretación e resumo de novas de actualidade e de informacións de crónicas, reportaxes e documentais procedentes dos medios de comunicación audiovisual.	B1.1. Comprender e interpretar a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos medios de comunicación (crónicas, reportaxes e	de	LGB1.1.1. Comprende o sentido global e identifica a intención comunicativa de textos orais de carácter informativo propios dos medios de comunicación audiovisual	de	CCL CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		documentais) e elaborar esquemas e resumos.	(reportaxes, crónicas e documentais). LGB1.1.2. Traslada información relevante de discursos orais dos medios de comunicación audiovisual a esquemas ou resumos.	CCL CAA
d e h	B1.2. Comprensión, interpretación e valoración de textos orais utilizados no ámbito social e educativo.	B1.2. Extraer a intención comunicativa, o tema, as ideas principais e os datos relevantes de diferentes textos orais dos ámbitos social e educativo.	LGB1.2.1. Recoñece, xunto ao propósito e a idea xeral, os feitos e datos relevantes en textos orais do ámbito social e educativo. LGB1.2.2. Comprende e segue as instrucións para realizar tarefas de aprendizaxe con progresiva autonomía.	CCL CAA CAA
a c d h	B1.3. Desenvolvemento de habilidades de escoita cunha actitude de interese, cooperación e respecto ante as intervencións orais, sobre todo en exposicións do profesorado ou do alumnado.	B1.3. Coñecer e usar as normas de cortesía nas intervencións orais propias e alleas da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.3.1. Coñece, aprecia e usa as normas que rexen a cortesía na comunicación oral (intervén na quenda que lle corresponde, respecta as opinións e recoñece e rexeita a linguaxe	CSC CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			discriminatoria).	
			LGB1.3.2. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume) e o significado dos trazos máis característicos da linguaxe non verbal.	CCL CSC CSIE
a c d e h	B1.4. Escoita crítica e reflexiva ante as mensaxes discriminatorias dos medios de comunicación, con especial atención aos programas de carácter informativo: noticias reportaxes e crónicas	B1.4. Identificar o propósito comunicativo en textos orais dos medios de comunicación, analizar criticamente os seus contidos e interpretar as connotacións e mensaxes discriminatorias implícitas.	LGB1.4.1. Diferencia as ideas principais e as secundarias e identifica a intención comunicativa de programas de carácter informativo: noticias, reportaxes e crónicas.	CCL
			LGB1.4.2. Compara o tratamento da mesma noticia en diferentes medios de comunicación e extrae conclusións a partir das coincidencias e diferenzas atopadas.	CCL CAA CSIEE
			LGB1.4.3. Reflexiona sobre as mensaxes e rexeita usos lingüísticos que	CSC CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			levan implícitos prexuízos e discriminacións.	
ho	B1.5. Valoración das producións orais emitidas cunha fonética e prosodia correcta e cunha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	B1.5. Valorar as producións emitidas cunha fonética e prosodia correcta e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	LGB1.5.1. Aprecia a emisión dunha pronuncia e prosodia correcta, recoñece os erros nas producións orais propias e alleas e propón solucións para melloralas.	CCL CAA
			LGB1.5.2. Comprende, interpreta e rexeita os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia galega.	CAA
			LGB1.5.3. Asume, se a posúe, a variante dialectal propia e utilízaa na súa práctica habitual.	CCL CCEC
ho	B1.6. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.6. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.6.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CCL CSC
			LGB1.6.2. Participa con fluidez nas	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).	
			LGB1.6.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego (fraseoloxía adecuada).	CCL
			LGB1.6.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.	CCL
b e g h	B1.7. Coñecemento e aplicación, con axuda das TIC, de técnicas e estratexias para a produción de textos orais sobre temas de actualidade.	B1.7. Coñecer e aplicar, con axuda das TIC, técnicas e estratexias para realizar exposicións orais planificadas.	LGB1.7.1. Consulta medios de información dixitais para seleccionar contidos relevantes e incorporalos ás súas producións.	CD CAA CSIEE
			LGB1.7.2. Emprega as TIC para facer as súas	CD CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			presentacións máis claras e atractivas visualmente.	
a c d h	B1.8. Participación activa en situacións propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	B1.8. Participar activamente en situación propias do ámbito educativo e de interese para o alumnado que xeren intercambio de opinión.	LGB1.8.1. Intervén en debates e coloquios do ámbito educativo con respecto ás regras de interacción e ás opinións alleas.	CCL CSC
			LGB1.8.2. Cínguese ao tema, non divaga e atende ás instrucións da persoa moderadora nos debates e coloquios.	CCL CSC
			LGB1.8.3. Expresa e compara con compañeiras/os a súa opinión sobre unha obra de lectura.	CSC CAA
a b c g h o	B1.9. Coñecemento, uso e aplicación de técnicas e estratexias necesarias para falar en público: planificación do discurso nas prácticas formais e informais.	B1.9. Aplicar técnicas e estratexias para falar en público, en situacións formais ou informais, de forma individual ou en grupo.	LGB1.9.1. Elabora guións para organizar os contidos de exposicións formais ou informais breves.	CAA
			LGB1.9.2. Fai uso dos aspectos prosódicos da linguaxe non verbal (a presentación, a	CCL CSC CSIEE

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			posta en escena, os xestos e a mirada), manifesta autocontrol das emocións ao falar en público e diríxese ao auditorio con autoconfianza e seguridade.	
			LGB1.9.3. Incorpora progresivamente palabras propias do nivel formal nas prácticas orais da lingua.	CLL CSC
			LGB1.9.4. Adecúa a súa pronuncia á finalidade da práctica oral.	CLL CAA
			LGB1.9.5. Recoñece a avalía erros (repeticións de conectores, pobreza léxica e castelanismos) nos discursos orais propios e alleos e trata, progresivamente, de evitalos.	CAA CCL
a d h l ñ	B1.10. Construción de discursos adecuados a distintos rexistros, coherentes e ben organizados sobre temas de interese persoal ou social da vida cotiá e educativo.	B1.10. Producir discursos breves e comprensibles, nun rexistro neutro, informal ou máis culto, sobre temas da vida cotiá ou educativa.	LGB1.10.1. Participa en conversas informais nos que intercambia información e expresa a súa opinión, fai invitacións e ofrecementos e pide e dá	CCL CSC CSIEE CCEC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
			indicacións ou instrucións sinxelas.		
			LGB1.10.2. Desenvólvese correctamente en situacións da vida cotiá que implique solicitar unha información ou un servizo.		CSC CSIEE
			LGB1.10.3. Utiliza as fórmulas de tratamento e as regras de cortesía axeitadas ao destinatario e á situación comunicativa.		CCL CSC
			LGB1.10.4. Analiza similitudes e diferenzas entre discursos formais e espontáneos.		CCL CAA
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir					
b f h	B2.1. Coñecemento e uso de técnicas de análise do contido e de estratexias de lectura comprensiva: esquemas, resumos, etc.	B2.1. Aplicar os coñecementos sobre a lingua e as normas do uso lingüístico para resolver problemas de comprensión.	LGB2.1.1. Analiza e sintetiza o contido dun texto en resumos e esquemas que estruturan visualmente as ideas.		CCL CAA
			LGB2.1.2. Busca o significado do léxico descoñecido a partir do contexto, analiza a forma das palabras ou usa dicionarios para		CCL CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
			contextualizar as acepcións.		
			LGB2.1.3. Identifica a idea principal e as secundarias e comprende a relación existente entre elas.		CCL
			LGB2.1.4. Relaciona a información explícita e implícita dun escrito en función do contexto.		CCL
			LGB2.1.5. Compila información para comprender e ampliar o coñecemento das mensaxes: busca bibliografía; consulta libros, revistas, xornais; utiliza recursos audiovisuais e buscadores de internet.		CCL CAA
			LGB2.1.6. Contrasta os contidos dos textos analizados cos coñecementos propios, antes e despois da lectura.		CCL CAA
de	B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da	B2.2. Comprender e interpretar textos propios da vida cotiá e das	LGB2.2.1. Comprende e interpreta a información máis		CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	vida cotiá e das relacións sociais en ámbitos próximos aos intereses do alumnado: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	relevante de textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos e solicitudes.	
			LGB2.2.2. Comprende instrucións escritas de certa complexidade que lle permiten desenvolverse en situacións da vida cotiá.	CCL CSC
			LGB2.2.3. Comprende e interpreta normas de convivencia, regras de xogos, correspondencia escolar.	CCL CSC
de	B2.3. Comprensión e interpretación, en formato papel e dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.3. Comprender e interpretar, en formato papel ou dixital, textos propios dos medios de comunicación (noticias).	LGB2.3.1. Comprende e interpreta textos propios dos medios de comunicación (noticias).	CCL CSC
			LGB2.3.2. Localiza a información destacada de textos propios dos medios de comunicación: portadas e titulares.	CCL
de	B2.4. Comprensión e interpretación, en	B2.4. Comprender e interpretar en formato papel ou	LGB2.4.1. Comprende e interpreta textos	CCL CD CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	formato papel ou dixital, de textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	dixital, textos propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	propios da vida educativa, especialmente, os instrutivos e expositivos: webs educativas, dicionarios, glosarios e enciclopedias.	
			LGB2.4.2. Identifica as características específicas de todo tipo de textos nos que se expoñan feitos e se expliquen ideas e conceptos das distintas materias curriculares.	CCL
b e h	B2.5. Uso, progresivamente autónomo, das bibliotecas e das TIC para seleccionar información.	B2.5. Seleccionar a información que se obtén nas bibliotecas, nas TIC e outras fontes e integrar os coñecementos adquiridos non proceso de aprendizaxe continua.	LGB2.5.1. Utiliza, de forma progresivamente autónoma, diversas fontes de información e integra os coñecementos adquiridos nos seus discursos orais e escritos.	CCL CCA
			LGB2.5.2. Coñece e utiliza habitualmente dicionarios impresos ou en versión dixital.	CCL CD CAA
			LGB2.5.3. Coñece o funcionamento das bibliotecas, así como as bibliotecas dixitais e é quen de	CCL CD CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			solicitar libros e vídeos de xeito autónomo.	
c d h	B2.6. Actitude reflexiva e crítica ante a lectura para identificar usos lingüísticos discriminatorios, manifestar posturas de acordo e desacordo e expor razoadamente as ideas respectando as ideas dos demais.	B2.6. Amosar unha actitude reflexiva e crítica ante a lectura que permita identificar usos lingüísticos discriminatorios e manifestar posturas de acordo e desacordo respecto mensaxes expresadas.	LGB2.6.1. Detecta mensaxes que transmiten prexuízos e evita usos lingüísticos discriminatorios.	CCL CSC
			LGB2.6.2. Identifica e expresa posturas de acordo e desacordo sobre aspectos parciais ou globais dun texto.	CCL CSC
			LGB2.6.3. Elabora a súa propia interpretación sobre o significado dun texto.	CCL
			LGB2.6.4. Respecta as opinións dos demais.	CCL CSC
h ñ	B2.7. Lectura en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función, con posibilidade de usar recursos audiovisuais para o rexistro de voz.	B2.7. Ler en voz alta co dicción, entoación e ritmo adecuados á situación comunicativa e á súa función.	LGB2.7.1. Le en voz alta con dicción, entoación e ritmo adecuados (interpreta os signos de puntuación) á situación comunicativa e á función da mensaxe.	CCL
			LGB2.7.2. Usa recursos audiovisuais para rexistrar a voz.	CCL CD

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
b g h	B2.8. Planificación e revisión do escrito en función da situación comunicativa (tema, fins e destinatarios) para elaborar producións con adecuación, coherencia, cohesión e corrección nas relacións internas e externas dos contidos do texto.	B2.8. Usar procedementos de planificación e revisión para conseguir adecuación, coherencia, cohesión e corrección dos contidos nas relacións internas e externas do texto.	LGB2.8.1. Elabora esquemas para ordenar as ideas e estruturar o texto.	CCL
			LGB2.8.2. Adecúa as súas producións ao rexistro formal e educativo.	CCL
			LGB2.8.3. Utiliza elementos lingüísticos e discursivos de cohesión interna do texto (a deíxe, as referencias internas de tipo léxico e os conectores).	CCL
			LGB2.8.4. Usa os signos de puntuación do texto en relación coa organización oracional e coa forma do texto (os parágrafos e a distribución e ordenación das ideas expresadas)	CCL
			LGB2.8.5. Revisa e reescribe o texto con respecto polas regras ortográficas e morfolóxicas.	CCL
			LGB2.8.6. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de	CCL CD

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos e correctores.	
			LGB2.8.7. Complementa as producións con elementos textuais e paratextuais: ilustracións e gráficos.	CCL CD
b e h	B2.9. Producción, en formato papel ou dixital, de escritos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	B2.9. Producir, en formato papel ou dixital, textos propios da vida cotiá e das relacións sociais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	LGB2.9.1. Produce textos propios da vida cotiá e das relacións persoais: diarios, cartas persoais, avisos, solicitudes e participación en foros.	CCL CD CSC
b e h	B2.10. Producción, en formato papel ou dixital, de textos propios dos medios de comunicación (noticias).	B2.10. Producir, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	LGB2.10.1. Produce, en soporte impreso ou dixital, textos propios dos medios de comunicación a partir dun modelo (noticias).	CCL CD CSC
b e h	B2.11. Producción, en formato papel ou dixital, de textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das	B2.11. Producir, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre contidos das	LGB2.11.1. Produce, en formato papel ou dixital, textos de carácter educativo: cuestionarios, resumos, informes de tarefas, descrições e explicacións sobre	CCL CD

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	materias curriculares.	materias curriculares.	contidos das materias curriculares.	
b e h	B2.12. Produción e síntese, en formato papel ou dixital, de textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	B2.12. Producir e sintetizar, en formato papel ou dixital, textos de distinta tipoloxía, fundamentalmente, narracións e descricións.	LGB2.12.1. Produce, en formato papel ou dixital, escritos de distinta tipoloxía a partir dun modelo, fundamentalmente, narrativos e descritivos.	CCL CD
			LGB2.12.2. Sintetiza e resume narracións e descricións sen parafrasear o texto resumido.	CCL
b e f h	B2.13. Uso das TIC (procesadores de texto e correctores ortográficos) tanto para a textualización, como para a revisión e mellorado escrito.	B2.13. Usar as TIC para textualizar, revisar e mellorar os escritos: procesadores de texto, programas de presentación e dicionarios electrónicos.	LGB2.13.1. Usa técnicas de tratamento textual coas TIC: procesadores de texto, programas de presentación, dicionarios electrónicos, e correctores para textualizar e revisar e mellorar os escritos.	CCL CD
d h	B2.14. Valoración da escritura como fonte de aprendizaxe e como forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios.	B2.14. Valorar a escritura como fonte de aprendizaxe e como unha forma de comunicar experiencias, ideas e coñecementos propios.	LGB.2.14.1. Describe os valores da escritura como instrumento de comunicación social fundamental para comunicar experiencias e para adquirir e transmitir coñecementos.	CCL CSC CCEC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
Bloque 3. Funcionamento da lingua				
b e l	B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación de fraseoloxía e de vocabulario temático a partir de campos léxicos traballados na aula.	B3.1. Recoñecer, explicar e usar léxico amplo e preciso coa presenza da fraseoloxía e vocabulario traballado na aula.	LGB3.1.1. Utiliza un vocabulario amplo e preciso para expresarse con claridade nun rexistro axeitado á situación comunicativa.	CCL CCC.
a d e	B3.2. A fonética e a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias.	B3.2. Recoñecer e usar a fonética da lingua galega.	LGB3.2.1. Recoñece e pronuncia correctamente os fonemas propios da lingua galega.	CCL CAA
b e n l	B3.3. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta en calquera soporte, especialmente sobre flexión, relación semántica e normativa.	B3.3. Usar eficazmente os dicionarios ou calquera outra fonte de consulta, en papel ou en soporte electrónico, para resolver dúbidas e para progresar na aprendizaxe autónoma.	LGB3.3.1. Obtén, de xeito autónomo, información lingüística de todo tipo en dicionarios, en diferentes soportes, e noutras obras de consulta.	CCL CAA
b e	B3.4. Coñecemento, comparación, uso e valoración das normas que regulan os textos orais e escritos, propios e alleos.	B3.4. Coñecer, usar e valorar as normas que regulan os textos orais e escritos.	LGB3.4.1. Completa, transforma e valora textos orais ou escritos de maneira adecuada e correcta atendendo ás normas.	CCL CD
b	B3.5. Aplicación e	B3.5. Aplicar e	LGB3.5.1. Aplica	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave	
e	valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	valorar as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.		
			LGB3.5.2. Aplica estratexias para a corrección lingüística, gramatical e ortográfica dos textos.	CCL	
E	B3.6. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión textual.	B3.6. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión textual.	LGB3.6.1. Analiza e usa correctamente a puntuación para a cohesión textual.	CCL	
b	B3.7. Recoñecemento da estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para a mellora da comprensión e produción textuais.	B3.7. Recoñecer a estrutura de substantivos e verbos e da súa caracterización morfolóxica para mellorar a comprensión e produción textuais.	LGB3.7.1. Coñece e utiliza adecuadamente substantivos e formas verbais na comprensión e produción de textos orais e escritos.	CCL CAA	
			LGB3.7.2. Exprésase, con estilo propio, utilizando os recursos da lingua con flexibilidade e creatividade.	CCL CAA	
e	B3.8. Recoñecemento, uso e explicación dos nexos e conectores textuais (espaciais, oposición	B3.8. Recoñecer e usar os nexos textuais de espazo, oposición e contraste, así como os mecanismos gramaticais e	LGB3.8.1. Identifica e usa distintos tipos de conectores de espazo, oposición, contraste, así como os mecanismos	CCL CAA	

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	contraste) e dos principais mecanismos de referencia interna, tanto gramaticais como léxicos.	léxicos de cohesión interna.	gramaticais e léxicos de referencia interna que lle proporcionan cohesión a un texto.	
			LG3.8.2. Utiliza os elementos lingüísticos para a cohesión interna.	CCL
eh	B3.9. Coñecemento dos compoñentes sintácticos no nivel da frase para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	B3.9. Coñecer os compoñentes sintácticos para elaborar enunciados, orais e escritos, cun estilo cohesionado e correcto.	LG3.9.1. Completa, transforma e elabora enunciados de maneira axeitada e correcta atendendo aos compoñentes sintácticos.	CCL
E	B3.10. Coñecemento, uso e aplicación das estratexias necesarias de autoavaliación, aceptando o erro como parte do proceso.	B3.10. Aplicar progresivamente o coñecemento e o uso das estratexias de autoavaliación e a aceptación do erro como parte do proceso de aprendizaxe.	LG3.10.1. Recoñece os erros nas producións orais e escritas propias e alleas a partir da avaliación e autoavaliación, propondo solucións para a súa mellora.	CCL CAA
b e h	B3.11. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias	B3.11. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen varias linguas, tanto	LGB3.11.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras de teatro, etc.) nos que se	CCL CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	
b e	B3.12. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.12. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.12.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	CCL CAA
Bloque 4. Lingua e sociedade				
ño	B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade. B4.3. A lusofonía.	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. Oprezciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e coñecer a lusofonía e achegarse ás	LGB4.1.1. Valora a lingua como instrumento co cal se constrúen todos os saberes e como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo a través da identificación de elementos lingüísticos de noso en diferentes contextos.	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de aprendizaxe	de Competencias clave	
		culturas que integran.	a	LGB4.1.2. Distingue entre linguas maioritarias, minoritarias e minorizadas e aplica estes conceptos ao caso galego.	CCL CSC
				LGB4.1.3. Coñece as linguas que se falan en España e valora a súa existencia como un elemento de riqueza cultural.	CCL CSC
				LGB4.1.4. Coñece as linguas que se falan na actualidade en Galicia por mor da emigración.	CCL
				LGB4.1.5. Valora a importancia da relación de Galicia coa comunidade lusófona e coñece os territorios que a integran.	CCL CCEC
				LGB4.1.6. Coñece recursos en rede de lecer (literatura de tradición oral, música e xogos) e educativos en lingua galega adaptados á súa idade e compáraos con outros similares da lusofonía.	CCL CCEC CD
ñ	B4.4. Situación	B4.2. Describir e		LGB4.2.1.	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
o	sociolingüística do galego.	analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega no contorno.	Describe a situación sociolingüística de Galicia a partir do estudo do seu contorno (concello e comarca), compáraa coa situación doutros contextos e analiza as diferenzas.	
			LGB4.2.2. Coñece e valora os topónimos galegos.	CCL
ño	B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecemento do xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso e consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	B4.3. Coñecer as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo, adquirir vínculos positivos cara ao uso do galego e asumir a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.1. Coñece as principais iniciativas normalizadoras no ámbito educativo.	CCL CSC
			LGB4.3.2. Analiza a súa propia práctica lingüística e valora a importancia de contribuir individual e socialmente á normalización da lingua galega.	CCL CSC
ño.	B4.6. Situación legal das linguas do Estado español.	B4.4. Describir a situación legal das linguas do Estado español.	LGB4.4.1. Coñece a lexislación que regula a utilización do galego e a súa promoción no ámbito educativo e local.	CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
ñ o	B4.7. Prexuízos lingüísticos.	B4.5. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.5.1. Coñece o que é un prexuízo. Detecta e analiza a presenza de prexuízos de carácter estético e socioeconómico cara ao galego na súa práctica lingüística e na do seu contorno.	CCL CSC
ñ o	B4.8. Recoñecemento das variantes diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar, uso normalizado da variante dialectal propia da zona e utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	B4.6. Identificar e clasificar as variantes diafásicas do galego, recoñecer os trazos da variedade estándar da lingua galega e valorala como variante unificadora, así como apreciar a variante diatópica propia.	LGB4.6.1. Identifica e clasifica as variantes diafásicas do galego.	CCL
			LGB4.6.2. Analiza a súa práctica lingüística e identifica nela os trazos propios da xerga estudantil.	CCL
			LGB4.6.3. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega e valóraa como variante unificadora.	CCL
			LGB4.6.4. Rexeita os prexuízos sobre as variedades dialectais e utiliza os trazos propios da súa zona.	CCL CSC
Bloque 5. Educación literaria				
h l	B5.1. Lectura, con regularidade, de	B5.1. Ler con regularidade obras	LGLB5.1.1. Le con regularidade obras	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	obras literarias e desenvolvemento dun criterio lector; emisión dunha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relación do seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valoración do uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	literarias e desenvolver criterio lector; expor unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade, relacionar o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos e valorar o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe.	literarias e desenvolve criterio lector; expón unha opinión persoal sobre a lectura dunha obra axeitada á idade e relaciona o seu sentido coa propia experiencia e outros coñecementos adquiridos. LGLB5.1.2. Describe o uso dos elementos propios de cada xénero literario, o punto de vista empregado e o uso estético da linguaxe nos textos literarios.	
h l	B5.2. Lectura expresiva e comprensiva e audición de poemas recitados ou cantados; determinación do tema principal, a estrutura xeral e os principais recursos estilísticos.	B5.2. Ler expresiva e comprensivamente e facer audicións de poemas recitados ou cantados, determinar o tema principal, a estrutura xeral e pór de relevo os principais recursos estilísticos.	LGLB5.2.1. Ler expresiva e comprensivamente e fai audicións de poemas recitados ou cantados, determina o tema principal, a estrutura xeral e pon de relevo os principais recursos estilísticos.	CCL
h l	B5.3. Lectura expresiva e comprensiva de textos narrativos breves e localización e descrición dos	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localizando e describindo os	LGLB5.3.1. Ler expresiva e comprensivamente textos narrativos breves, localiza e describe os elementos	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	elementos estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	estruturais e formais máis salientables: punto de vista, tempo, espazo e personaxes principais.	
h l	B5.4. Lectura dramatizada e comprensiva, visionado de pezas teatrais e recoñecemento dos compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	B5.4. Ler dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	LGLB5.4.1. Leer dramatizada e comprensivamente, visionar pezas teatrais e recoñecer os compoñentes e procedementos que caracterizan os subxéneros.	CCL
h l	B5.5. Comparación de textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	B5.5. Comparar textos pertencentes a diferentes xéneros e subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	LGLB5.5.1. Comparar textos pertencentes aos diferentes xéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	CCL
			LGLB5.5.2. Comparar textos pertencentes ao mesmo xénero pero a diferentes subxéneros, sinalando as coincidencias e diferenzas, tanto estruturais coma formais.	CCL
h l	B5.6. Análise de textos literarios, de maneira guiada,	B5.6. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identificar	LGB.5.6.1. Analizar textos literarios, de maneira guiada, identifica	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 2º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	identificación dos trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	os trazos dos subxéneros e a funcionalidade dos recursos retóricos.	
h l n	B5.7. Producción de textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	B5.7. Escribir textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	LGLB5.7.1. Escribe textos de intención estética servíndose dos coñecementos literarios adquiridos e dos recursos retóricos traballados na aula.	CCL CCEC
h l n	B5.8. Descrición e caracterización dos trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	B5.8. Describir e caracterizar os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	LGLB5.8.1. Describe e caracteriza os trazos definitorios básicos da linguaxe cinematográfica.	CCL CCEC
			LGB5.8.2. Identifica e describe os principais trazos da linguaxe cinematográfica nunha ou varias secuencias fílmicas.	CCL CCEC
e h l	B5.9. Aproveitamento, baixo guía, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	B5.9. Servirse, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	LGLB5.9.1. Sérvese, seguindo unhas pautas orientadoras, dos fondos e recursos que ofrecen as bibliotecas, incluídas as virtuais, para a realización de traballos e cita axeitada destes.	CCL CD

4º DA ESO

1. COMPETENCIAS

Neste nivel, último da etapa, é preciso insistir nas competencias básicas que poñen fin ao segundo ciclo da ESO. Neste sentido haberá que incidir na **competencia de aprender a aprender** porque se supón que o maior nivel de estudos debe ir acompañado dun maior grao de autonomía á hora de enfrontarse a novos problemas. E en consecuencia unha maior autonomía e iniciativa persoais á hora de afirmar, negar ou rebatir opinións; así como á hora de discriminar información en soporte dixital e dos medios de comunicación en xeral (radio, televisión, internet, etc), como tamén a súa madurez en canto a razoamento, cálculo e interpretación de gráficos que se desenvolverán en colaboración coas competencias matemáticas e dixitais. Todo iso integrado nunha realidade concreta (cidade, contorna, etc) cunha tradición cultural e artística propias. Pero non podemos esquecernos que o alumnado que se atopa neste curso vai ser totalmente heteroxéneo. Traballaremos que traballar intensamente e da forma máis personalizada posible.

2. OBXECTIVOS

Os mínimos, orientados a conseguir as competencias básicas, que se esixirán serán os seguintes:

1. Comprender e identificar a intención comunicativa, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos de diferentes ámbitos.
2. Utilizar a lingua galega con fluidez e normalidade nos diferentes contextos comunicativos.
3. Producir textos de intención literaria e doutros tipos (proprios da vida cotiá e das relacións sociais e das intervencións en foros e blog, currícula vitae, reclamacións...-dos medios de comunicación ,editoriais, artigos de opinión...-, etc).
4. Coidar a orde, claridade e presentación dos escritos. Tamén integrar as normas ortográficas, morfosintácticas e léxicas.
5. Saber utilizar o vocabulario que conforma os campos léxicos vistos no curso.
6. Saber expoñer claramente as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega; tamén da actual situación sociolingüística de Galicia, analizando criticamente os condicionamentos da valoración e uso social do galego.
7. Recoñecer e saber explicar as principais variedades xeográficas do galego.

8. Usar os coñecementos adquiridos na comprensión e análise de textos literarios do século XX e XXI.
9. Explicar as relacións das obras co contexto histórico e literario en que aparecen e os autores máis relevantes, realizando un traballo de información e de síntese ou de resolución de problemas (séculos XX e XXI).
10. Ler as obras literarias obrigatorias, expondo unha opinión argumentada sobre a lectura.

3. CONTIDOS TEMPORALIZADOS:

A distribución dos contidos vén dada pola organización marcada polo libro de texto:

BLOQUES DE CONTIDO XERAL:

- 1.Lectura
- 2.Análise de textos
- 3.Campo semántico
- 4.Obradoiro de lingua
- 5.Estudo da lingua
- 6.Lingua e sociedade.
- 7.Literatura:Historia da literatura e lectura reflexiva de textos do sec. XX ao XXI.
- 8.Comentario de textos
- 9.Obradoiro de literatura.
- 1ª AVALIACIÓN: setembro-décembro: unidades 1-3
- 2ª AVALIACIÓN: xaneiro-marzo: unidades :4-6
- 3ª AVALIACIÓN: abril- 6 de xuño: unidades :7-9

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
Bloque 1. Comunicación oral. escoitar e falar.						
de	B1.1. Comprensión e interpretación de textos propios dos medios de comunicación audiovisual, con especial atención aos xéneros de carácter	B1.1. Identificar a intención comunicativa implícita e explícita, o tema, a idea principal e as secundarias, a tese e os argumentos de textos propios dos	a	LGB1.1.1. Comprende o sentido global de textos orais dos medios de comunicación audiovisuais, identifica o propósito, a tese e os argumentos de		CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de aprendizaxe	de Competencias clave
	argumentativo.	medios de comunicación audiovisual.	noticias debates ou declaracións, determina o tema e recoñece a intención comunicativa do/da falante.	
			LGB1.1.2. Distingue as partes nas que se estruturan as mensaxes orais, o tema, así como a idea principal e as secundarias.	CCL
			LGB1.1.3. Analiza criticamente tanto a forma como o contido de noticias, debates e procedentes dos medios de comunicación e recoñece a validez dos argumentos.	CCL CAA
de	B1.2. Comprensión e análise de textos publicitarios dos medios de comunicación audiovisual.	B1.2. Comprender e analizar textos expositivos e publicitarios, diferenciar neles información, opinión e persuasión.	LGB1.2.1. Distingue entre opinión e persuasión en mensaxes publicitarias orais e identifica as estratexias de enfatización.	CCL CAA
h			LGB1.2.2. Analiza os elementos verbais dos textos orais: no plano fónico (xogos fónicos), no plano morfosintáctico (condensación, concisión e	CCL CSEIEE

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
			economía) e no plano léxico-semántico (léxico connotativo, simbólico e atractivo para o receptor).		
			LGB1.2.3. Analiza os elementos non verbais, en especial a imaxe (mensaxe icónica) e o son (diálogo, ruídos e música), en anuncios publicitarios ou outro tipo de comunicacións orais.		CLL CCEC
d e h	B1.3. Comprensión e interpretación de textos orais expositivos e argumentativos do ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).	B1.3. Comprender e interpretar textos orais expositivos e argumentativos utilizados no ámbito educativo (presentacións, relatorios e intervencións en mesas redondas).	LGB1.3.1. Identifica a intención comunicativa, a tese e os argumentos dos debates, relatorios e mesas redondas do ámbito educativo e elabora un esquema ou resumo.	a	CCL CAA
			LGB1.3.2. Recoñece os procedementos lingüísticos para manifestarse a favor ou en contra dunha opinión ou postura.		CCL CSC
d e h	B1.4. Comprensión, interpretación e	B1.4. Comprender, interpretar e	LGB1.4.1. Identifica a intención	a	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	valoración de textos orais de natureza diversa.	valorar diferentes tipos de discursos orais.	comunicativa, a idea principal e as secundarias, de calquera texto oral, formal ou informal, producido na variante estándar ou en calquera das variedades dialectais.	
a c d h	B1.5. Desenvolvemento de habilidades de escoita activa, cunha actitude de interese, de cooperación e de respecto.	B1.5. Coñecer, usar e valorar a adecuación, coherencia, cohesión e a claridade expositiva, así como normas de cortesía nas intervencións orais propias da actividade educativa, tanto espontáneas como planificadas.	LGB1.5.1. Identifica os recursos que proporcionan a adecuación, coherencia e cohesión ao discurso.	CCL
			LGB1.5.2. Coñece e aplica as normas que rexen a cortesía na comunicación oral e respecta as opinións alleas.	CCL CSC
			LGB1.5.3. Recoñece a importancia dos aspectos prosódicos (entoación, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal adecuada (mirada e posición do corpo), así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	CCL CSC CSIEE
h	B1.6. Participación	B1.6. Participar	LGB1.65.1.	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
o	nas producións orais cunha fonética e prosodia correcta, valoración desta pronuncia e actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	oralmente cunha fonética e prosodia correcta, valorar esta pronuncia e amosar unha actitude crítica ante os prexuízos que se poidan asociar a ela.	Recoñece a emisión dunha pronuncia galega correcta, identifica os erros na produción oral allea e produce discursos orais que respectan as regras prosódicas e fonéticas da lingua galega.	CAA
			LGB1.6.2. Recoñece e rexeita argumentadamente os prexuízos que se poidan asociar á pronuncia propia da lingua galega.	CAA CSC
			LGB1.6.3. Usa, se a posúe, a variante dialectal propia e asúmea como a variedade habitual do seu contexto.	CCL CCEC
ho	B1.7. Producción de discursos orais, en intervencións espontáneas, adecuados á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	B1.7. Producir textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	LGB1.7.1. Produce textos orais, en intervencións espontáneas, adecuadas á situación e á intención comunicativa desexada, con coherencia, cohesión e corrección.	CLL CSC
			LGB1.7.2. Participa con	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
				fluidez nas intervencións orais espontáneas respectando as regras morfosintácticas desta lingua, en especial a colocación do pronome átono, así como a fonética galega (pronuncia das sete vogais, n velar e fonema fricativo palatal xordo).		
				LGB1.7.3. Emprega nas intervencións orais espontáneas expresións propias do galego: infinitivo conxugado e fraseoloxía adecuada.		CCL
				LGB1.7.4. Emprega nas intervencións orais espontáneas un léxico rico e variado.		CCL
a c d h	B1.8. Escrita crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.	B1.8. Manifesta una actitude crítica e reflexiva que permite identificar prexuízos e mensaxes discriminatorias.		LGB1.8.1. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes discriminatorias que proveñen dos medios de comunicación.		CCL CAA
				LGB1.8.2. Rexeita		CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			argumentadamente e os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou discriminacións.	CSC
a b e g h o	B1.9. Coñecemento e uso progresivamente autónomo das estratexias necesarias para a produción de textos orais, de técnicas para aprender a falar en público e uso das TIC.	B1.9. Realizar exposicións orais planificadas e claras de traballos e de informacións de actualidade, coa axuda das TIC.	LGB1.9.1. Planifica a produción oral, estrutura o contido, revisa os borradores e esquemas.	CAA CCL
			LGB1.9.2. Presenta os contidos de forma clara e ordenada e con corrección gramatical.	CCL
			LGB1.9.3. Utiliza o rexistro adecuado á situación comunicativa.	CCL
			LGB1.9.4. Emprega axeitadamente os elementos prosódicos e (entoación e pronuncia axeitada, pausas, ton, timbre e volume), a linguaxe corporal (mirada e posición do corpo) así como o autocontrol das emocións ao falar en público.	CCL CSC CSIEE
			LGB1.9.5. Emprega as TIC	CD CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			para documentarse bibliograficamente, revisar gramaticalmente o texto e elaborar unha presentación atractiva e innovadora.	CCL
b h	B1.10. Aplicación dos coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecemento en exposicións orais propias e alleas das dificultades expresivas	B1.10. Aplicar os coñecementos gramaticais á avaliación e mellora da expresión oral e recoñecer en exposicións orais propias e alleas as dificultades expresivas.	LGB1.10.1. Recoñece erros (incoherencias, repeticións, ambigüidades, pobreza léxica, erros fonética e entoación inadecuada) nos discursos propios e alleos para evitalos nas súas producións.	CCL CAA
a c d h	B1.11. Participación activa e argumentada en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	B1.11. Participar activa e argumentadamente en debates nos que se expresen opinións acerca dun tema de actualidade.	LGB1.11.1. Desenvolve argumentos de forma comprensible e convincente e comenta as contribucións das persoas interlocutoras.	CCL CAA
			LGB1.112 Aplica as normas que rexen a cortésia na comunicación oral, respecta as quendas e as opinións alleas e emprega unha linguaxe non discriminatoria.	CCL CSC
a	B1.12.	B1.12. Participar	LGB1.12.1.	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
de participación en interaccións orais sobre temas de interese persoal ou social ou asuntos da vida cotiá, en diferentes rexistros.	Participación en interaccións orais sobre temas de interese persoal ou social ou asuntos da vida cotiá, en diferentes rexistros.	en interaccións sobre temas de interese persoal, ou social ou asuntos da vida cotiá, nun rexistro formal, neutro ou informal.	Desenvólvese con eficacia en situacións que xorden na vida diaria así como noutras de estudo ou traballo e participa en conversas informais.	CSC CSIEE CCEC
de valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B1.13. Valoración da lingua oral como un instrumento de aprendizaxe e de relación social.	B2.13. Valorar a lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe e nas relacións sociais.	LGB2.13.1. Identifica e describe os valores da lingua oral como un instrumento útil na aprendizaxe, así como para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL CAA CSC CSIEE
Bloque 2. Comunicación escrita. Ler e escribir				
de uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Uso de técnicas e estratexias que facilitan a lectura comprensiva e crítica de textos.	B2.1. Empregar estratexias e técnicas que faciliten a lectura comprensiva e crítica dos textos	LGB2.1.1. Emprega pautas e estratexias que facilitan a análise do contido (resumos, cadros, esquemas e mapas conceptuais).	CCL CAA
			LGB2.1.2. Aplica os coñecementos lingüísticos propios (gramaticais e léxicos) e recursos alleos (dicionarios e outras fontes de documentación) para solucionar problemas de	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
			comprensión.		
			LGB2.1.3. Elabora o esquema xerarquizado de ideas dun texto.		CCL
			LGB2.1.4. Deduce información global do texto a partir de contidos explícitos e implícitos.		CCL
			LGB2.1.5. Entende o significado de palabras propias do rexistro culto e incorpóraas ao seu discurso.		CCL CAA
d e h	B2.2. Comprensión e interpretación de textos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.	B2.2. Comprender e interpretar textos escritos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.	LGB2.2.1. Identifica a intención comunicativa, o tema e os subtemas de escritos propios da vida cotiá relacionados co ámbito laboral, administrativo e comercial.		CCL
			LGB2.2.2. Comprende, interpreta e valora textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura		CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			de emprego, contrato, nómina e vida laboral), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).	
de e h	B2.3. Comprensión e interpretación de textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.	B2.3. Comprender e interpretar textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.	LGB2 3.1. Comprende textos relacionados co ámbito educativo, tanto materiais de consulta (dicionarios, glosarios, enciclopedias, etc.), como libros de texto e recursos de temas especializados en internet.	CCL CD
			LGB2.3.2. Interpreta a información de mapas, gráficas, diagramas.	CCL
de e h	B2.4. Comprensión e interpretación de textos argumentativos.	B2.4. Comprender e interpretar textos argumentativos.	LGB2.4.1. Identifica o tema e a intención comunicativa de textos argumentativos.	CCL
			LGB2.4.4.2. Elabora a súa propia interpretación a	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			partir dos argumentos expresados nun texto.	
de	B2.5. Comprensión e interpretación de textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.	B2.5. Comprende e interpreta textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.	LGB2.5.1. Diferencia os trazos característicos dos textos xornalísticos de opinión: carta ao director, editorial, columna e artigo de opinión.	CCL CSC
			LGB2.5.2. Valora a intención comunicativa dun texto xornalístico e distingue entre información, opinión e persuasión.	CCL CSC
de	B2.6. Comprensión e interpretación das mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	B2.6. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación.	LGB2.6.1. Comprende e interpreta as mensaxes explícitas e implícitas que transmiten os textos publicitarios dos medios de comunicación (anuncios).	CCL CSC
			LGB2.6.2. Reflexiona e ten unha postura crítica ante as mensaxes persuasivas que proveñen dos medios de comunicación.	CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
c d h	B2.7. Lectura crítica e reflexiva que permita identificar usos lingüísticos discriminatorias.	B2.7. Identificar os usos lingüísticos que conteñan prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	LGB2.7.1. Reflexiona sobre os usos lingüísticos que levan implícitos prexuízos ou mensaxes discriminatorias.	CCL CSC
			LGB2.7.2. Detecta prexuízos e mensaxes discriminatorias implícitas nos textos de medios de comunicación con especial atención á publicidade.	CCL CSC
b e f h	B2.8. Uso autónomo dos recursos que ofrecen as bibliotecas e as TIC para obter información complementaria.	B2.8. Usar e seleccionar materiais de consulta das bibliotecas e doutras fontes de información impresa ou en formato dixital.	LGB2.8.1. Selecciona contidos, analiza información e extrae conclusións a partir da consulta de materiais en distintos soportes.	CCL CD CSC
			LGB2.8.2. Sérvese dos recursos que ofrecen as bibliotecas ou as TIC para integrar os coñecementos adquiridos nos seus escritos.	CCL CD CAA CSC
b f h	B2.9. Uso de técnicas e estratexias para producir textos escritos adecuados, coherentes e ben	B2.9. Empregar estratexias e técnicas axeitadas para producir escritos adecuados, coherentes e ben	LGB2.9.1. Utiliza distintas técnicas de planificación para organizar o seu discurso (diferentes tipos de esquemas e	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	cohesionados desde o punto de vista comunicativo (planificación, organización, redacción e revisión).	mapas conceptuais).	
			LGB2.9.2. Utiliza o rexistro adecuado en función da tipoloxía textual e do acto comunicativo.	CCL
			LGB2.9.3. Ordena as ideas e estrutura os contidos en unidades sintácticas consecutivas e encadeadas con conectores e outros elementos de cohesión.	CCL
			LGB2.9.4. Coñece as regras ortográficas e as normas morfosintácticas e sérvese das ferramentas lingüísticas ao seu alcance (correctores, dicionarios e gramáticas) para aplicarlas correctamente.	CCL CD
			LGB2.9.5. Revisa o texto para comprobar que a organización dos contidos do texto é correcta e que non se cometen erros ortográficos, gramaticais, de formato ou de	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			presentación.	
b e f h	B2.10. Utilización das TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	B2.10. Empregar as TIC para corrixir e mellorar a presentación dos escritos, para difundir os textos propios, coñecer outros alleos e intercambiar opinións.	LGB2.10.1. Usa as TIC para a corrección dos textos: corrector ortográfico do procesador de textos, dicionarios en liña e outras páxinas especializadas no estudo da lingua galega.	CCL CD CAA
			LGB2.10.2. Usa procesadores de textos para mellorar a presentación dos seus escritos, especialmente na presentación dos seus traballos educativos, atendendo a cada unha das funcionalidades de cada elemento: encabezamento e pé de páxina, numeración de páxinas, índice, esquemas etc.	CCL CD
			LGB2.10.3. Usa as TIC como medio de divulgación de textos propios, de coñecemento doutros alleos e de intercambio de opinións.	CCL CD CSC
b e	B2.11. Producción, en soporte	B2.11. Producir, respectando as	LGB2.11.1. Produce,	CCL CD

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
h	impreso ou dixital, de textos propios da vida cotiá pertencentes ao ámbito laboral, administrativo e comercial.	súas características formais e de contido, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos tanto en formato papel como dixital: laborais, administrativos e comerciais.	respectando as súas características formais e de contido, e en soporte tanto impreso como dixital, textos propios da vida cotiá pertencentes a distintos ámbitos: laboral (currículo, carta de presentación, ficha de contratación en empresas e redes sociais de procura de emprego), administrativo (carta administrativa e solicitude ou instancia) e comercial (carta comercial, carta de reclamación e impreso administrativo de reclamación).	CSC
b e h	B2.12. Producción, en soporte impreso ou dixital, de cartas á dirección e columnas de opinión.	B2.12. Producir, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas de opinión.	LGB2.12.1. Crea, en soporte impreso ou dixital, cartas á dirección e columnas de opinión.	CCL CD CSC
b e h	B2.13. Composición en soporte impreso ou dixital de textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas	B2.13. Producir en soporte impreso ou dixital textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas fontes.	LGB2.13.1. Elabora, en soporte impreso ou dixital, textos argumentativos, redactados a partir da información obtida de distintas	CCL CD CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	fontes.		fontes.	
			LGB2.13.2. Crea, en soporte impreso ou dixital, un texto argumentativo propio a partir dun tema dado sen documentación previa.	CCL CD
			LGB2.13.3. Sintetiza a información e resume textos argumentativos sen repetir nin parafrasear o texto de partida.	CCL
d h	B2.14. Valoración da escritura como un instrumento de aprendizaxe, de relación social e enriquecemento persoal.	B2.14. Valorar a escritura como un instrumento moi útil na aprendizaxe, nas relacións sociais e no desenvolvemento do individuo.	LGB2.14.1. Identifica e describe os valores da escritura non só como una ferramenta para organizar os pensamentos senón tamén como un instrumento para relacionarse cos demais e enriquecerse como persoa.	CCL CSC CCEC
Bloque 3. Funcionamento da lingua				
b e l	B3.1. Recoñecemento, explicación e uso de léxico suficientemente amplo e preciso, con incorporación	B3.1. Recoñecer e explicar os valores de léxico preciso de diferentes categorías gramaticais, así como	LGB3.1.1. Recoñece, explica e usa un léxico amplo e preciso de diferentes categorías gramaticais.	CCL CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	de fraseoloxía e de vocabulario temático.	fraseoloxía.	LGB3.1.2. Recoñece, explica e usa fraseoloxía diversa da lingua galega nas súas producións orais e escritas.	CCL CAA
b e l	B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	B3.2. Recoñecemento e uso das formas verbais da lingua galega e das perífrases.	LGB3.2.1. Recoñece e usa correctamente as formas verbais e as perífrases verbais da lingua galega e distingue os diversos tipos.	CCL CAA
b e i	B3.3. Recoñecemento, explicación e uso dos procedementos de creación de palabras.	B3.3. Recoñecer e explicar os procedementos de creación de palabras, os valores dos morfemas e as súas posibilidades combinatorias para crear novos termos e identificar a súa procedencia grega ou latina.	LGB3.3.1. Recoñece e explica os procedementos de creación de palabras. LGB3.3.2. Crea palabras novas utilizando os procedementos de creación léxica. LGB3.3.3. Recoñece os valores de prefixos e sufixos e as súas posibilidades combinatorias para crear novas palabras. LGB3.3.4. Identifica a procedencia grega ou latina de prefixos e sufixos habituais no uso da lingua galega.	CCL CAA CCL CCL
a	B3.4. A fonética e	B3.4. Recoñecer e	LGB3.4.1.	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
d e	a fonoloxía do galego, con especial atención a posibles interferencias (apertura das vogais de grao medio, o n velar ou a entoación).	usar a fonética da lingua galega.	Recoñece e usa adecuadamente a fonética da lingua galega, con especial atención á entoación, ás vogais de grao medio e ao n velar.	CAA
b e n l	B3.5. Uso eficaz dos dicionarios e doutras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa.	B3.5. Usar eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, para resolver dúbidas, para progresar na aprendizaxe autónoma e para enriquecer o propio vocabulario.	LGB3.5.1. Usa eficazmente os dicionarios e outras fontes de consulta, tanto en papel como en soporte electrónico, especialmente sobre cuestións de uso (semántico e sintáctico) e de normativa, para resolver dúbidas, e para progresar na aprendizaxe autónoma e para ampliar o seu vocabulario.	CCL CD
b e	B3.6. Aplicación e valoración das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	B3.6. Aplica e valora as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	LGB3.6.1. Aplica correctamente as normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega nos discursos orais e escritos.	CCL CAA
			LGB3.6.2. Recoñece o valor funcional e social das normas ortográficas e morfolóxicas da lingua galega.	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
e	B3.7. Análise e uso reflexivo da puntuación en relación coa cohesión sintáctica.	B3.7. Analizar e usar correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.	LGB3.7.1. Analiza e usa correctamente a puntuación, de acordo coa cohesión sintáctica.	CCL
b e	B3.8. As principais regras de combinación impostas polos predicados en función dos seus argumentos; estruturas sintácticas e tipos de oración segundo a natureza do predicado.	B3.8. Recoñecer e usar enunciados e oracións, identificando as principais regras de combinación impostas polo verbos.	LGB3.8.1. Recoñece enunciados e identifica a palabra nuclear que organiza sintáctica e semanticamente.	CCL CAA
			LGB3.8.2. Recoñece a estrutura interna das oracións, identificando o verbo e os seus complementos.	CCL
			LGB3.8.3. Respecta a orde correcta dos elementos da estrutura sintáctica galega.	CCL
			LGB3.8.4. Clasifica oracións segundo a natureza do predicado.	CCL
			LGB3.8.5. Usa a terminoloxía sintáctica correcta.	CCL
e h	B3.9. Recoñecemento e uso reflexivo dos nexos e conectores textuais máis	B3.9. Recoñecer, explicar e usar os nexos textuais de causa, consecuencia, condición,	LGB3.9.1. Recoñece, explica e usa os nexos textuais de causa, consecuencia, condición,	CCL CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
	comúns, particular causa consecuencia, de condición hipótese e conclusivos, mais mecanismos de cohesión textual.	en os de os e os gramaticais e léxicos de cohesión interna.	e os así os e de	hipótese e conclusivos, como mecanismos gramaticais e léxicos de cohesión interna.	os así os e de	
e	B3.10. Identificación da estrutura dun texto, construción dos parágrafos e a vinculación e progresión temática en textos alleos e propios, elaboración de textos de acordo con estes parámetros.	B3.10. Identificar adecuadamente en textos alleos e propios a estrutura, construción e xustificación dos parágrafos, vinculación e progresión temática, e elabora textos de acordo con estes parámetros.		LGB3.10.1. Identifica a estrutura do texto, en construcións propias e alleas.		CCL
				LGB3.10.2. Xustifica argumentadamente a división en parágrafos de textos propios e alleos.		CCL CAA
				LGB3.10.3. Identifica a progresión temática en textos propios e alleos.		CCL
				LGB3.10.4. Elabora textos cunha estrutura apropiada, divididos en parágrafos e empregando os mecanismos de progresión temática.		CLL
a b e	B3.11. Identificación e explicación dos trazos que permiten	B3.11. Identificar e explicar os trazos que permiten diferenciar e clasificar os		LG3.11.1. Identifica e describe a estrutura e os trazos lingüísticos		CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	diferenciar e clasificar os xéneros textuais, especialmente os argumentativos.	xéneros textuais, especialmente os argumentativos.	dos diferentes xéneros textuais, especialmente nos argumentativos, e aplícaos nas producións propias.	
			LGB3.11.2. Recoñece nun texto, e emprega nas producións propias, os distintos procedementos lingüísticos para a expresión da subxectividade.	CCL
b e	B3.12. Adecuación dos textos en función do contexto, do tema e do tipo de texto.	B3.12. Xustifica a adecuación dos textos, en función do contexto, do tema e do xénero e elabora producións propias cunha adecuación apropiada.	LGB3.12.1. Xustifica a adecuación das producións en función do contexto, do tema e do xénero textual.	CCL CAA
			LGB3.12.2. Elabora producións lingüísticas cunha adecuación apropiada ao contexto, ao tema e ao xénero textual.	CCL
b e h	B3.13. Participación en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.)	B3.13. Participar en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, etc.) nos que se utilicen	LGB3.13.1. Participa en proxectos (elaboración de materiais multimedia, folletos, carteis, recensión de libros e películas, obras	CCL CAA

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	nos que se utilicen varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	varias linguas, tanto curriculares como outras presentes no centro docente, relacionados cos elementos transversais e nos que se eviten estereotipos lingüísticos ou culturais.	de teatro, etc.) nos que se utilizan varias linguas e relacionados cos elementos transversais, evita estereotipos lingüísticos ou culturais e valora as competencias que posúe como persoa plurilingüe.	
b e	B3.14. Identificación e progresiva utilización dos coñecementos sobre as linguas para desenvolver unha competencia comunicativa integrada.	B3.14. Reflexionar sobre o sistema e as normas de uso das linguas, mediante a comparación e transformación de textos, enunciados e palabras, e utilizar estes coñecementos para solucionar problemas de comprensión e para a produción de textos.	LGB3.14.1. Utiliza os coñecementos lingüísticos de ámbito contextual, textual, oracional e da palabra, desenvolvidos no curso nunha das linguas, para mellorar a comprensión e produción dos textos traballados en calquera das outras.	CCL CAA
Bloque 4. Lingua e sociedade.				
ñ o	B4.1. Valoración das linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo. B4.2. O plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade. B4.3. A lusofonía nas linguas do	B4.1. Valorar as linguas como medios de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo, apreciar o plurilingüismo como expresión da riqueza cultural da humanidade e describir o papel da lusofonía nas	LGB4.1.1. Valora a lingua como medio de relación interpersonal e de sinal de identidade dun pobo e argumenta fundamentadamente e cun discurso propio a súa postura.	CCL CCEC
			LGB4.1.2. Valora o plurilingüismo	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	mundo no século XXI.	linguas do mundo no século XXI.	inclusivo, desde a lingua propia, como expresión da riqueza cultural da humanidade e argumenta cun discurso propio a súa postura.	
			LGB4.1.3. Coñece os territorios que forman parte da comunidade lusófona e sabe describir a súa importancia dentro das linguas do mundo no século XXI.	CCL CSC
			LGB4.1.4. Incorpora á súa práctica cotiá os principais recursos da rede en portugués (buscadores, enciclopedias e portais de noticias).	CCL CSC CD
ñ o	B4.4. Situación sociolingüística de Galicia. A presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados. Tendencias de evolución.	B4.2. Describir e analizar a situación sociolingüística de Galicia atendendo á presenza da lingua galega nos principais ámbitos e contextos sociais e privados así como ás tendencias de evolución.	LGB4.2.1. Coñece e describe a lexislación estatal e autonómica básica en materia lingüística.	CCL CSC
			LGB4.2.2. Describe acertadamente con criterios sociolingüísticos a situación galega actual.	CCL CSC
			LGB4.2.3. Analiza	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
			gráficas de distribución de linguas tirando conclusións nas que incorpora os seus coñecementos sociolingüísticos.		CSC CD
			LGB4.2.4. Describe a situación sociolingüística de Galicia e emprega a terminoloxía apropiada.		CCL CSC
			LGB4.2.5. Analiza as tendencias de evolución da lingua galega a partir da situación sociolingüística actual.		CCL CSC
ñ o	B4.5. Proceso de normalización. Desenvolvemento de actitudes positivas cara ao proceso de recuperación do galego, favorecendo o xurdimento de vínculos positivos cara ao seu uso. Consciencia da necesidade e das potencialidades de enriquecemento persoal e colectivo do uso normalizado da lingua galega.	B4.3. Identificar os elementos do proceso normalizador e adquirir vínculos positivos cara ao seu uso asumindo a importancia da contribución individual no desenvolvemento da lingua galega.	LGB4.3.1. Identifica os procedementos de normalización e argumenta axeitadamente a necesidade de continuar con este proceso na lingua galega.		CCL CSC
			LGB4.3.2. Distingue normativización e normalización e explica axeitadamente cada fenómeno.		CCL CSC
			LGB4.3.3. Analiza a súa propia práctica lingüística		CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso					
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
			e valora a importancia de contribuir individual e socialmente á normalización da lingua galega.		
			LGB.4.3.4. Coñece os principais axentes normalizadores en Galicia e valora a súa importancia.		CCL CSC
ñ o	B4.6. Evolución da lingua galega e etapas da historia social da lingua galega desde 1916 ata a actualidade. Análise e comprensión das causas e consecuencias dos feitos máis relevantes.	B4.4. Recoñecer os principais elementos de evolución da lingua galega, así como identificar as causas e consecuencias dos feitos máis relevantes da súa historia social, e sinalar as distintas etapas desde 1916.	LGB4.4.1. Recoñece os principais elementos da evolución da lingua galega desde 1916 ata a actualidade.		CCL
			LGB4.4.2. Recoñece os acontecementos relevantes da historia social da lingua galega desde 1916 e elabora textos expositivos sobre as diferentes etapas.		CCL CCEC
			LGB4.4.3. Identifica as causas dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.		CCL CCEC
			LGB4.4.4. Identifica as consecuencias		CCL CCEC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			dos feitos máis relevantes da historia social da lingua galega desde 1916.	
			LGB4.4.5. Interpreta gráficos, táboas, textos e información dos medios e das TIC, relacionados coa historia social da lingua galega desde 1916.	CCL CCEC CD
ñ o	B4.7. Situación sociolingüística e legal das linguas de España.	B4.5. Describir a situación sociolingüística e legal das linguas de España.	LGB4.5.1. Describe a situación sociolingüística e legal das linguas de España e analiza criticamente textos (literarios e xornalísticos), gráficos ou documentos audiovisuais que traten sobre a situación sociolingüística do Estado español.	CCL CD
ñ o	B4.8. Prexuízos lingüísticos.	B4.6. Identificar os prexuízos lingüísticos e analizar a situación persoal en relación a eles.	LGB4.6.1. Sinala os prexuízos lingüísticos atribuíbles a calquera lingua e especialmente á galega e rebáteos cunha argumentación axeitada.	CCL CSC
			LGB4.6.2. Analiza a opinión propia	CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			sobre as linguas, detecta os prexuízos, en caso de os ter, e rebáteos argumentadamente.	
ñ o	B4.9. Recoñecemento e valoración dos principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar. Uso normalizado da variante dialectal propia da zona. Utilización e valoración da variante estándar da lingua en situacións de carácter formal.	B4.7. Recoñecer e valorar os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas, diastráticas e diafásicas da lingua galega e da función da lingua estándar.	LGB4.7.1. Recoñece os principais fenómenos que caracterizan as variedades xeográficas da lingua galega.	CCL CSC
			LGB4.7.2. Recoñece os trazos da variedade estándar da lingua galega.	CCL
			LGB4.7.3. Valora a lingua estándar como variedade unificadora.	CCL
			LGB4.7.4. Valora as variedades xeográficas da lingua galega como símbolo de riqueza lingüística e cultural e rexeita fundamentalmente calquera prexuízo sobre a variación diatópica.	CCL CSC
			LGB4.7.5. Recoñece as variedades diastráticas e diafásicas da	CCL CSC

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			lingua galega e describe o influxo da situación sociolingüística nelas.	
Bloque 5. Educación literaria.				
h l	B5.1. Identificación e comprensión dos distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.1. Identificar e comprender os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	LGLB5.1.1. Identifica os distintos períodos e xeracións da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	CCL
			LGLB5.1.2. Comprende e explica razoadamente os distintos períodos da literatura galega de 1916 ata a actualidade sinalando os seus principais trazos característicos.	CCL
h l	B5.2. Selección, lectura autónoma e comentario de obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.2. Seleccionar, ler autonomamente e comentar obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade e relaciona o seu contido co contexto histórico, cultural e sociolingüístico de cada período.	LGLB5.2.1. Selecciona, seguindo criterios razoados, obras representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade para a súa lectura.	CCL
			LGLB5.2.2. Le autonomamente obras ou textos representativas da literatura galega de 1916 ata a actualidade, resume o seu contido, sinala os	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso						
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	de	Estándares de aprendizaxe	de	Competencias clave
				seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente.		
				LGB5.2.3. Comenta, de forma guiada ou libre, textos de obras da Literatura galega desde 1916 ata a actualidade, sinala os seus trazos característicos definitorios e relaciónaos co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do período da literatura galega correspondente		CCL
				LGLB5.2.4. Compara textos literarios dun mesmo período ou de diferentes períodos atendendo aos seus principais contidos, sinala os seus trazos característicos definitorios e pon todo en relación co contexto histórico, cultural e sociolingüístico do		CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
			período ou períodos.	
h l	B5.3. Lecturas expresivas e comprensivas, audicións e lecturas dramatizadas de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.3. Ler expresiva e comprensivamente, facer audicións e ler dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	LGLB5.3.1. Le expresiva, comprensiva e/ou dramatizadamente textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	CCL
			LGLB5.3.2. Participa con proveito de audicións de textos narrativos, poéticos, teatrais e ensaísticos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade e escribe/debate, argumentadamente, sobre os seus valores literarios.	CCL
b h l	B5.4. Elaboración de traballos individuais e/ou en grupo nos que se describan e analicen textos literarios representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	B5.4. Elaborar traballos individuais e/ou en grupo nos que se describan e analicen textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	LGLB5.4.1. Elabora traballos individual e/ou colectivamente nos que se describen e analizan textos representativos da literatura galega de 1916 ata a actualidade.	CCL
e h l	B5.5. Consulta de fontes de información variadas e de	B5.5. Consultar fontes de información variadas e	LGLB5.5.1. Consulta fontes de información variadas para a	CCL

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

Lingua Galega e Literatura. ESO. 4º Curso				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	realización de traballos e cita axeitada destas.	
			LGLB5.5.2. Emprego de diferentes recursos das TIC para a realización de traballos e cita axeitada destes.	CCL CD
h l n	B5.6. Creación ou recreación de textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	B5.6. Crear ou recrear textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula co fin de desenvolver o gusto pola escrita e a capacidade de expresión dos sentimentos e xuízos.	LGLB5.6.1. Crea ou recrea textos de intención literaria partindo das características dos traballados na aula.	CCL CCEC
			LGLB5.6.2. Desenvolve o gusto pola escrita como instrumento de comunicación capaz de analizar e regular os sentimentos e xuízos.	CCL CCEC

Á marxe destas medidas xerais, seguiranse estas pautas:

Os grupos para a elaboración dos traballos de cada avaliación deberán ser heteroxéneos, e o traballo repartirase de acordo ás capacidades, habilidades... de cada alumno/a, sen que isto sexa valorado negativamente; caso distinto será o da falta de implicación no traballo do grupo, que si será valorado negativamente.

A organización dos proxectos seguirá o dito para os traballos. Na valoración dos escritos recollidos periodicamente terase en conta a evolución de cada alumno/a, posto que un dos criterios de corrección sinalados é “repetir (ou rectificar) os erros de escritos anteriores”.

Proporcionaranse máis actividades sobre aqueles aspectos nos que un alumno ou alumna mostre dificultades debidas a un problema de comprensión, non as ocasionadas por falta de esforzo, tal e como se especifica no punto I.9.

Na organización da aula, terase en conta que os agrupamentos, se os houberse, favorezan a axuda entre iguais, especialmente naqueles casos en que haxa alumnado con máis necesidades .

Cómpre lembrar que o sistema de avaliación, recollido no punto I.2, contempla distintos instrumentos de avaliación que, á súa vez, requiren diferentes habilidades ou capacidades (expresión escrita, expresión oral, traballo en grupo, lecturas individuais...).

7.ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PLAN DE CONVIVENCIA

O sinalado anteriormente referente á educación en valores está intimamente ligado ó plan de convivencia, pois trátase de desenvolver e potenciar actitudes no alumnado que contribúen a unha convivencia pacífica.

A isto podemos engadir, no que atinxe á xestión da aula, que consideramos que o alumnado debe dispor, desde o primeiro momento, de información clara e precisa sobre o desenvolvemento da materia, en especial no referido a criterios e instrumentos de avaliación, o que diminuirá os posibles conflitos ocasionados polas cualificacións. Así pois, o primeiro día de clase proporcionase información sobre isto, ademais de ficar no taboleiro da aula durante o curso. Ademais, a programación estará a disposición das familias na páxina web do centro.

8.ACCIÓNS DE CONTRIBUCIÓN AO PROXECTO LECTOR

Dadas as características da nosa materia, resulta evidente que o traballo con diferentes tipos de textos é esencial e continuo; deste xeito, advertiranse na programación referencias á lectura, comprensión, elaboración... de textos, así como ós instrumentos e criterios de avaliación que se aplicarán. En caso de non haber clases presenciais, a profesora mandará libros que o alumnado poida baixar de Internet.

9. ACTIVIDADES COMPLEMENTARIAS E EXTRAESCOLARES

Este departamento non ten deseñadas actividades complementarias nin extraescolares concretas, posto que será ó longo do curso cando vaian xurdindo diferentes propostas, tanto por parte do centro e do Equipo de Actividades Extraescolares e Complementarias (Letras Galegas, Nadal...), como doutras organizacións e institucións (Concello, Xunta...), nas que poderá participar o noso alumnado e os propios membros do departamento; deste xeito, prevese a colaboración en distintas celebracións que se organizan no centro, como a do Entroido (coa elaboración, por parte do alumnado de Secundaria, do “Xuízo de Entroido”), o festival das Letras Galegas (especialmente coa presentación do autor/a homenaxeado), Cómpre mencionar que, especialmente a través dos traballos e proxectos, procúrase vincular os contidos da materia coas actividades levadas a cabo por outros equipos do centro, sobre todo polo EDNL.

MATERIAIS E RECURSOS DIDÁCTICOS

Empregaremos os libros de texto de XERAIS en todos os curso, e sobre todo as TICS.

12. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Probas escritas.

Realizaremos unha ou dúas por avaliación, cada unha delas constará de dúas partes, unha referida a contidos (nas cales os/as alumnos/as deberán demostrar a través de exercicios concretos que asimilaron os contidos vistos na aula das unidades correspondentes) e outra referida a demostración das competencias (constará de actividades nas que o alumno evidencie que é competente no desenvolvemento dos temas tratados nas unidades). A nota máxima con que se cualifican estas probas ser:

Porcentaxe na nota global: 70 %

Exame de contidos: 4'5 p.

Proba de competencias: 2'5 p.

Notas:

Para poder facer media entre estas dúas probas deberá acadarse en cada unha delas unha nota non inferior ao 40 %. De non acadar esta mínima porcentaxe tampouco se sumarán o resto das cualificacións (proba oral, lectura, tarefas,...). Suspenderase a materia adoptando as accións correctoras oportunas.

Deberá indicarse en cada pregunta o valor numérico da mesma..

Calquera proba considerárase suspensa (cualifícase con 0 puntos) se se detecta que un alumno copiou, permitiu que outros copiasen o seu traballo ou participou en calquera actividade ou estratexia deshonestas para mellorar os resultados (propios ou alleos).

-Só se repetirán probas cando o alumnado aporte un xustificante médico; realizarase o mesmo día do exame seguinte.

Lectura non obrigatoria

En cada avaliación traballarase unha obra literaria que determinará a profesora correspondente. O control desa lectura farase por escrito . A nota desa proba sumarase positivamente á nota da avaliación.

A nota completa será para quen redacte ben e con corrección ortográfica. No caso de ser unha proba oral, a nota completa será para que se exprese ben nun galego correcto, evitando coloquialismos, castellanismos, palabras malsoantes,... Con este procedemento valoramos a destreza lingüística do alumnado, tanto na súa versión escrita coma na oral.

Traballo na aula:

0'5puntos.

.Porcentaxe na nota global: 5 %

O alumnado deberá demostrar unha actitude de traballo positiva cara á materia, traballando en aula nas tarefas que se encomenden tanto a nivel individual coma a nivel de grupo e participando na súa posta en común e corrección.

Traballo na casa:

0'5 puntos.

.Porcentaxe na nota global: 5 %

Esta puntuación levarase a cabo no caderno do profesor con positivos, negativos e puntos (estes en caso de traballo a medio facer). Con isto avaliaremos o esforzo e capacidade de traballo individual do alumnado. Realizarase a través de exercicios do libro de texto, redaccións, resumos, traballos, etc ... que se manden facer na casa.

Cada alumno deberá ter un mínimo de cinco chamadas anotadas no libro de profesor.

Se todo son positivos: 0'5 puntos; a metade negativos: 0'25 puntos; se hai puntos (equivalente a regular), cada dous suma un positivo. Pode haber máis de cinco chamadas, así que porase a nota en proporción das mesmas.

OUTROS INSTRUMENTOS A TER EN CONTA

Lecturas voluntarias.

Contemplamos a posibilidade de incrementar a nota da avaliación con lecturas opcionais.

Trátase dun incentivo neste tempo de crise lectora. O alumnado que queira subir nota pode facelo lendo libros en galego, que non ten por que indicar o/a profesor/a necesariamente, pode suxerir títulos, pero só por unha vez son s rapaces quen de elixir libremente. A profesora decidirá se é adecuado para a idade ou tendo en conta a súa capacidade. Farase unha proba oral de control de lectura co libro diante, mandaráselle ler e situar o fragmento no conxunto da obra. Así mesmo formularanse preguntas curtas determinantes. A puntuación máxima será de 0.5 puntos.

SISTEMA DE RECUPERACIÓN

Na ESO non se realizará unha proba de recuperación de contidos ao finalizar cada avaliación.

Trátase de **contidos progresivos** e non consideramos oportuna esta proba.

Criterios para determinar a cualificación final.

No mes de xuño na avaliación ordinaria o alumno terá superada a materia con carácter xeral sempre que obteña unha nota de 5 ou superior a 5 na suma das tres avaliacións trimestrais.

A nota da terceira avaliación será o resultado da media dos resultados acadados nos tres trimestres.

A avaliación estará superada cando o alumno alcance unha nota de 5 ou superior a 5.

O alumnado que xa teña superada a materia na terceira avaliación terá a posibilidade de subir ata o máximo de 1 punto (a través de traballos marcados pola profesora).

PROGRAMACIÓN DO DEPARTAMENTO DE LINGUA E LITERATURA
GALEGA. CURSO 2022-23.

O alumnado que a 6 de xuño non estea aprobado deberá realizar unha proba para superar a materia na AVALIACIÓN FINAL.

A xefa do departameto de Lingua e Literatura Galegas:

HELENA PRADA VILLARINO